

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення протидії підкупу виборців»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

На даний час в Україні, на жаль, практично кожні вибори проходять із застосуванням недобросовісними кандидатами різних форм незаконної агітації. Популярною формою такої агітації є, зокрема, підкуп виборців за допомогою роздачі громадянам «матеріальної допомоги», продуктових наборів та інших матеріальних і нематеріальних благ з метою впливу на їх волевиявлення.

В зв'язку з прямою заборонаю виборчим законодавством «надання виборцям грошових коштів чи безоплатно або на пільгових умовах товарів, послуг, робіт, цінних паперів, кредитів, лотерей, що супроводжується закликами або пропозиціями голосувати чи не голосувати за певного кандидата», недобросовісні кандидати «вдосконалюють» та пристосовують до законодавства способи, за допомогою яких здійснюється роздача матеріальних благ та інші види майнового або немайнового стимулювання виборців голосувати за відповідного кандидата, а фактично – відвертий підкуп виборців.

Звичайно, сама по собі видача громадянам (особливо тим, хто цього дійсно потребує) матеріальної допомоги підприємцем або політиком через підконтрольний благодійний фонд, громадську організацію і т.д. не є чимось поганим. Навпаки, це добра справа і гарний приклад для наслідування, проте за умови, якщо це здійснюється щиро, за покликом душі і повсякчас, а не тільки під час виборчих перегонів з конкретною і зрозумілою метою. До прикладу, хіба можна вважати діяльність умовного «благодійного фонду» щирою, якщо зазвичай цей фонд надає матеріальну допомогу декільком громадянам в рік, а після початку певного виборчого процесу (виборів у парламент, місцевих виборів або інших) ним різко починається масова роздача матеріальної допомоги сотням або тисячам осіб? Ще й засновник відповідного «фонду» виявиться відомою особою і випадково балотуватиметься саме на цих виборах.

Подібні форми завуальованого підкупу виборців фактично нічим не відрізняються від прямого підкупу, підривають інститут демократії, спотворюють мету виборів і волевиявлення людей. Також вони несуть загрозу державності, оскільки до органів влади можуть потрапити люди не за критерієм чесності і професіоналізму, а за критерієм фінансових можливостей (відповідно, зі своїми бізнес-інтересами та їх подальшим лобіюванням на посаді).

Особливим цинізмом можна охарактеризувати випадки, коли діючі органи влади або місцевого самоврядування саме під час відповідних виборів розпочинають певну унікальну кампанію з роздачі громадянам грошової допомоги з відповідного бюджету. Тобто гроші, які і так належать людям, їм

роздають з натяком на турботу з боку відповідних посадових осіб (зі зрозумілим підтекстом).

Все вищевикладене наштовхує на висновок про необхідність усунення на законодавчому рівні можливостей для здійснення завуальованого підкупу виборців (за допомогою масової роздачі під час виборів підприємствами, установами та організаціями, а також органами влади матеріальних та нематеріальних благ громадянам з метою впливу на їх волевиявлення) шляхом встановлення відповідних обмежень та заборон.

2. Цілі і завдання прийняття акта

Законопроект спрямований на посилення протидії підкупу виборців, на встановлення законодавчих обмежень та заборон відносно видачі за допомогою підприємств, установ, організацій та владних структур під час виборів матеріальної допомоги та інших видів майнового або немайнового стимулювання виборців з метою вплинути на їх волевиявлення,

3. Загальна характеристика і основні положення проекту акта

1. Шляхом доповнення частини 6 статі 57 Виборчого кодексу України новим абзацом пропонується встановлення заборони під час виборчого процесу всіх виборів здійснення органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності та господарювання (в тому числі благодійними, громадськими і т.д.) масової (більше ніж 50-ти особам протягом одного календарного місяця) видачі громадянам безповоротної матеріальної (грошової) допомоги або допомоги в іншій формі (майна, переваг, пільг, послуг, нематеріальних активів, будь-яких інших вигод нематеріального чи негрошового характеру), крім випадків, коли відповідна діяльність відноситься до безпосередніх повноважень органів державної влади або органів місцевого самоврядування (їх структурних підрозділів) і здійснюється ними у відповідному обсязі на постійній основі.

Також під час виборчого процесу забороняється зміна (перерозподіл) повноважень органів державної влади або органів місцевого самоврядування (їх структурних підрозділів) з метою здійснення видачі громадянам безповоротної матеріальної (грошової) допомоги або допомоги в іншій формі в нетиповий спосіб.

Порушення вищевказаних вимог прирівнюється до підкупу виборців, з відповідними юридичними наслідками.

Норми прописуються таким чином, щоб не завадити чесним благодійним (громадським) організаціям працювати в сфері надання матеріальної допомоги громадянам (для цього кількість дозволених під час виборів виплат матеріальних допомог визначається на рівні до 50 виплат за 1 календарний місяць, що можна вважати достатнім для нормальної діяльності відповідних установ).

Вищевказані обмеження також не стосуватимуться тих державних органів та органів місцевого самоврядування (їх структурних підрозділів), які здійснюють видачу грошових коштів та інші види допомоги громадянам

відповідно до визначених законодавством повноважень на постійній основі (пенсії, соціальні допомоги, допомоги в інших формах вразливим категоріям громадян, соціальне обслуговування і т.д.).

Водночас пропонується вважати порушенням будь-яку спеціально проведену зміну (перерозподіл) повноважень органу державної влади або органу місцевого самоврядування (їх структурних підрозділів) з метою здійснення видачі громадянам безповоротної матеріальної (грошової) допомоги або допомоги в іншій формі в нетиповий спосіб (опосередкована мета чого – також вплив на волевиявлення громадян).

2. Пропонується внесення змін до Кримінального кодексу України.

Стаття 160 доповнюється новою частиною з диспозицією і санкцією відповідного правопорушення:

«4. Здійснення під час виборчого процесу видачі громадянам безповоротної матеріальної (грошової) допомоги або допомоги в іншій формі (майна, переваг, пільг, послуг, нематеріальних активів, будь-яких інших вигод нематеріального чи негрошового характеру) з порушенням обмежень, встановлених законодавством, а також зміна (перерозподіл) під час виборчого процесу повноважень органів державної влади або органів місцевого самоврядування (їх структурних підрозділів) з метою здійснення видачі громадянам безповоротної матеріальної (грошової) допомоги або допомоги в іншій формі в нетиповий спосіб -

карається обмеженням волі на строк від двох до чотирьох років або позбавленням волі на той самий строк зі штрафом від однієї тисячі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років».

В зв'язку з цим, частина 4 попередньої редакції статті 160 стає частиною 5 і доповнюється посиланням в тому числі і на нову частину 4 при визначенні повторності злочинів:

«5. Дії, передбачені частиною другою, третьою або четвертою цієї статті, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб або членом виборчої комісії чи комісії з референдуму, членом ініціативної групи референдуму, кандидатом або його довіреною особою на виборах, представником політичної партії чи місцевої організації політичної партії у виборчій комісії чи комісії з референдуму, уповноваженою особою політичної партії чи місцевої організації політичної партії, офіційним спостерігачем на виборах або референдумі, -

караються позбавленням волі на строк від п'яти до семи років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років.».

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Сфера правових відносин, в яких пропонуються нововведення, регулюється Виборчим кодексом України, а також Кримінальним кодексом України, до тексту яких і вносяться відповідні зміни.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту не вимагатиме додаткових витрат із Державного бюджету України та/або інших бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення протидії підкупу виборців» усуне можливості для організації під час виборів різних схем підкупу виборців за допомогою матеріального та іншого стимулювання їх від імені підприємств, установ, організацій, благодійних фондів, органів державної влади, органів місцевого самоврядування і т.д. з метою вплинути на волевиявлення громадян, та сприятиме проведенню в Україні чесних, демократичних та вільних виборів.

**Народний депутат України
Сергій Дмитрович Гривко**

«__» _____ 2020 року

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ГРИВКО СЕРГІЙ ДМИТРОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000039E23D00E6064501
Дійсний до: 12.01.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 110д9/1-2020/62904 від 01.06.2020

94463